

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

DOI: 10.18372/2307-9061.63.16722

УДК 346.5(045)

Н. О. Армаш,

доктор юридичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8286-5857>

К. О. Чайка,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

ПРАВОВА ПРИРОДА ЗБОРУ ВИНАГОРОДИ ЗА РЕПРОГРАФІЧНЕ ВІДТВОРЕННЯ ТВОРІВ ТА ПРИВАТНЕ КОПІЮВАННЯ

ВСП ДП «Інформаційні судові системи» «Центр судової експертизи
та експертних досліджень» Державної судової адміністрації
вул. Джона Маккейна, 40, 04042, Київ, Україна
Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mails: nadja@ukr.net, 5671411@stud.nau.edu.ua

*Метою статті є з'ясувати, чи має збір винагороди за репрографічне відтворення творів та приватне копіювання (відтворення в домашніх умовах і в особистих цілях творів і виконань, зафіксованих у фонограмах, відеограмах, а також аудіовізуальних творів) з виробників і (або) імпортерів обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких можливо здійснити таке відтворення творів, ознаки податку (збору) у розумінні Податкового кодексу України. **Методи дослідження:** під час написання статті використовувались методи аналізу і синтезу для з'ясування сутності зборів винагороди за приватне копіювання та репрографію. До того ж авторами мінімізовано наведення положень законодавства шляхом цитування норм для дотримання вимог до наукових статей щодо унікальності тексту. Для розуміння сутності змісту рекомендовано переходити за посиланнями на відповідні нормативні акти та знайомитися з їх змістом самостійно. **Результати:** дослідження питання правової природи зборів винагороди за приватне копіювання та репрографію дозволяють вести ефективну господарську діяльність суб'єктів господарювання, які є виробниками або постачальниками обладнання, що потенційно може використовуватися для відтворення або копіювання творів. **Обговорення:** проблеми наявності ознак податку/збору у винагороді за приватне копіювання та репрографію.*

Ключові слова: приватне копіювання; репрографія; організація колективного управління.

Постановка проблеми та її актуальність. Стаття 9 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів [1; 2] надає авторам літературних і художніх творів виключне право дозволяти відтворення цих творів будь-яким чином і в будь-якій формі. Разом із тим, згідно цієї норми, за законодавством країн Союзу зберігається право дозволяти відтворення таких творів у певних особливих випадках за умови,

що таке відтворення не завдає шкоди нормальному використанню твору і не зачіпає будь-яким необґрунтованим способом законні інтереси автора.

В українському законодавстві використано таку можливість, надану міжнародними нормами, та передбачено випадки вільного відтворення творів у деяких випадках та певним суб'єктам. Зокрема, збір винагороди за репрог-

рафічне відтворення творів та приватне копіювання передбачено Законами України «Про авторське право та суміжні права» [3] та «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [4].

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Питання правової природи винагороди за репрографічне відтворення творів та приватне копіювання розглядалися рядом вчених – Г. Грігор'янц, О. Костівим та іншими.

Виклад основного матеріалу. Збір винагороди за репрографічне відтворення творів та приватне копіювання передбачено Законами України «Про авторське право та суміжні права» та «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав». Винагорода за репрографічне відтворення творів та приватне копіювання має такі ознаки: 1) обов'язковий характер виплати, яка гарантується законом; 2) суб'єктами здійснення таких виплат є особи, які не використовують об'єкти авторського права; 3) кошти, які зібрані, передаються авторам чи правовласникам не у повному обсязі.

Обов'язковий характер виплати, яка гарантується законом. За загальним правилом розмір і порядок виплати авторської винагороди за використання твору встановлюються в авторському договорі або у договорах. Тобто діють договірні відносини, що передбачають диспозитивність дій сторін у межах даного договору. Так, відповідно до абз. 3 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» «збирання винагороди (відрахувань) здійснюється організаціями колективного управління на підставі та в межах повноважень, отриманих від правовласників і (або) організацій колективного управління, і (або) аналогічних іноземних організацій на підставі договорів, укладених у письмовій (електронній) формі, або встановлених цим Законом». Проте, з формулювання інших частин цієї ж статті Закону така диспозитивність не впливає. Конструкція норми вказує на імператив, зокрема звертає на себе увагу ч. 3 ст. 20 Закону України «Про ефективне управління майновими правами

правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», що встановлює обов'язок користувачів укласти договір із ОКУ, що в свою чергу кореспондується із обов'язком сплачувати певні суми коштів, що будуть встановлені нормативно.

Право автора отримати винагороду за свій твір кореспондується із обов'язком користувача сплатити автору певну суму коштів – винагороду. Проте, у випадку виплат за репрографію та приватне копіювання, кореспондентність не виникає, адже порушуються головні чинники – договірні засади між автором чи правовласником та користувачем. Платник збору за приватне копіювання та репрографію не може бути пов'язаний договором. Зобов'язання платника виникають на підставі Закону.

Зобов'язання на підставі закону виникають і в організації колективного управління. Відповідно до Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» обов'язкове колективне управління правом на відтворення здійснюється у двох категоріях: репрографічне відтворення творів та їх частин (уривків); відтворення в домашніх умовах і в особистих цілях творів, виконань, зафіксованих у фонограмах, відеограмах, їх примірниках, а також аудіовізуальних творів та їх примірників (приватне копіювання).

Обов'язкове колективне управління поширюється на всю територію України та здійснюється щодо майнових прав усіх правовласників незалежно від їх наявності в каталозі такої ОКУ, і правовласники не можуть вилучити належні їм майнові права з управління цієї акредитованої організації.

Суб'єктами здійснення таких виплат є особи, які не використовують об'єкти авторського права. Ця теза впливає із попереднього висновку, що авторська винагорода (гонорар) – це усі види винагород або компенсацій, що виплачуються авторам за використання їх творів, які охороняються у межах, встановлених авторським правом.

Використовувати (укр.) – застосовувати, вживати що-небудь з користю, користуватися чимсь [5]. Безпосередня взаємодія користувача

із певним предметом для визначення такої дії як «використання» є безумовним фактором. Відсутність взаємодії з предметом виключає факт його використання.

Виробники та імпортери цифрового, аналогового та іншого обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких можливо здійснити відтворення творів, не використовують (у лексичному значенні цього слова) об'єкти авторського права. Відповідно, тягар виплат переноситься від однієї зі сторін договору про використання твору на третю особу на підставі закону.

Кошти, які зібрані, передаються авторам чи правласникам не у повному обсязі. Так, відповідно до п. 5 та п. 6 «Порядку та умов перерахування двадцяти п'яти відсотків доходу від прав, зібраного акредитованою організацією колективного управління за приватне копіювання, до державної установи, що виконує спеціальні функції щодо сприяння національно-культурному розвитку України» та п. 5 і п. 6 «Порядку та умов перерахування двадцяти п'яти відсотків доходу від прав, зібраного акредитованою організацією колективного управління за репрографічне відтворення творів, до державної установи, що виконує спеціальні функції щодо сприяння національно-культурному розвитку України», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2021 р. № 1112 [6] «5. Акредитована організація колективного управління перераховує двадцять п'ять відсотків доходу від прав, зібраного за приватне копіювання, на бюджетний рахунок Українського культурного фонду, відкритий в Казначействі за кодом класифікації доходів бюджету 25020200 «Надходження, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів, у тому числі заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб».

6. Не допускається перерахування двадцяти п'яти відсотків доходу від прав, зібраного акредитованою організацією колективного управління за приватне копіювання, будь-яким іншим

установам, а також підприємствам, організаціям або фізичним та юридичним особам».

Тотожний алгоритм перерахування частини доходу від прав, зібраного акредитованою організацією колективного управління передбачено і за репрографічне відтворення творів.

Отже, з наведених норм випливає три напрями спрямування коштів, які одержані ОКУ за репрографію та приватне копіювання. Це: 1) організація колективного управління (збір за управління); 2) державна установа, що виконує спеціальні функції щодо сприяння національно-культурному розвитку України (на розвиток української культури); 3) автори, видавці, виконавці та інші правласники.

Додатково, в силу положення ч. 10. ст. 21 Закону України «Про ефективне управління майновими правами правласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» організація може здійснювати й інші відрахування із зібраного доходу від прав, але не більше 15 відсотків суми зібраного доходу. Напрями спрямування деталізуються в цій нормі.

Відповідно, сама винагорода за використання об'єкта авторського права становитиме лише невелику частину від зібраних коштів. Інша частина йтиме на обслуговування «публічного інтересу», а не на компенсаційні виплати автору та іншим правласникам.

В теорії права, «публічний інтерес» - певна, визнана державою і забезпечена правом, потреба соціальної спільноти (компроміс групових інтересів великих соціальних груп), держави, юридичної особи чи окремого індивідуума, опосередкована винятковою значущістю як юридично рівних учасників відносин, задоволення якої слугує гарантією та загальною умовою реалізації приватного інтересу і може бути реалізована виключно за допомогою інших осіб або разом, а також за допомогою заходів державно-владного характеру [7].

Великою Палатою Верховного Суду у постанові від 13.02.2019 р. у справі № 233/4308/17 так розтлумачено поняття «публічний інтерес»: «важливі для значної кількості фізичних і юридичних осіб потреби, які, відповідно до законодавчо встановленої компетенції, забезпечуються суб'єктами публічної адміністрації. Тобто

публічний інтерес є не чим іншим, як певною сукупністю приватних інтересів» [8].

Відповідно, збирання коштів у вигляді «винагороди за ...» мають ознаки реалізації владних управлінських функцій, що здійснюються на основі законодавства, зокрема на виконання делегованих повноважень.

Прикладом реалізації подібних повноважень є справляння туристичного збору, який обчислюється та утримується податковими агентами. Платники збору сплачують суму збору авансовим внеском перед тимчасовим розміщенням у місцях проживання (ночівлі) податковим агентам, які справляють збір за ставками, у місцях справляння збору та з дотриманням інших вимог, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад (пп. 268.6.1 п. 268.6 ст. 268 ПКУ).

У випадку зі збиранням коштів за приватне копіювання та репрографію організації колективного управління наділяються владними повноваженнями на обчислення та збір платежу, забезпечуючи при цьому дотримання публічного інтересу (направлення на потреби української культури, обслуговування колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права).

Наявність «публічних властивостей» у зборі винагороди за репрографічне відтворення та приватне копіювання творів не вичерпується лише наведеним прикладом публічного інтересу як мети збору вказаної винагороди.

У ст. 6 Податкового кодексу України наведені визначення податку і збору. Відповідно до визначення, що міститься в чинному законодавстві та теорії податкового права, спільними ознаками податків і зборів є: законність – вста-

новлення податків і зборів є правом держави; правова визначеність – встановлення умов справляння податків і зборів відбувається відповідно до законодавчих та правових норм; обов'язковість – податок є обов'язковим до сплати, незалежно від міркувань і згоди платника; односторонній характер – податкові платежі здійснюються в напрямі від платника до держави; направленість до відповідного бюджету;

Ознаки, що відрізняються для податків і зборів: 1) *цільовизначення*: податок – відсутність цільового характеру – податок вноситься до бюджету, проте цілі, на які він витрачатиметься, не визначені; збір – має певну мету – отримання спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій; 2) *регулярність*: податок – сплата податку є постійним економічним явищем відповідно до наявності об'єкта оподаткування і відбувається відповідно до визначених на законодавчому рівні умов та термінів; збір – справляється у разі ініціювання зацікавленою особою процедури отримання спеціальної вигоди або вчинення публічними органами юридично значущих дій; 3) *оплатність*: податок – сплата податку не означає зобов'язання держави у наданні платнику послуг, рівнозначних сплаченим коштам; збір – оплата збору кореспондується із обов'язком державних органів, органів місцевого самоврядування, інших уповноважених органів та осіб надати платнику спеціальну вигоду, у тому числі вчинити юридично значиму дію.

Послугуючись даною класифікацією ознак податків і зборів, проаналізуємо зміст виплати за репрографічне відтворення та приватне копіювання на предмет наявності в змісті такої виплати ознак податків і зборів (див. Таб. 1).

Ознаки	Види платежів	
	Податки і збори	Винагорода за репрографію та приватне копіювання
Законність	Встановлення податків і зборів є правом держави	Встановлюється державою, а не договором
Правова визначеність	встановлення умов справляння податків і зборів відбувається відповідно до законодавчих та правових норм	Справляння відбувається відповідно до Законів України «Про авторське право та суміжні права» та «Про ефективне управління ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав»
Обов'язковість	Податок є обов'язковим до сплати, незалежно від міркувань і згоди платника	Збір винагороди за репрографічне відтворення творів та приватне копіювання є обов'язковим як для платника, так і для організації колективного управління. Закон розрізняє добровільне, розширене та обов'язкове колективне управління. Винагорода за репрографічне відтворення творів та приватне копіювання зарахована до сфери обов'язкового колективного управління. Обов'язкове колективне управління поширюється на всю територію України та здійснюється щодо майнових прав усіх правовласників незалежно від їх наявності в каталозі такої ОКУ і правовласники не можуть вилучити належні їм майнові права з управління цієї акредитованої організації.
Односторонній характер	Податкові платежі здійснюються в напрямі від платника до держави	Акредитована державною організація колективного управління перерозподіляє зібрані від платників кошти за репрографічне відтворення творів та приватне копіювання між різними суб'єктами, в тому числі і державі (в особі Українського культурного фонду)
Направленість платежів	Направленість до відповідного бюджету	Акредитована організація колективного управління перераховує двадцять п'ять відсотків доходу від прав, зібраного за приватне копіювання та репрографію на бюджетний рахунок Українського культурного фонду
Цілевизначення	Податок - відсутність цільового характеру – податок вноситься до бюджету, проте цілі, на які він витрачатиметься, не визначені	-
	Збір – має певну мету - отримання спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.	Цілі: - організація колективного управління - підтримання української культури - компенсаційна мета (виплата правовласникам за вільне відтворення їх творів у особистих цілях користувачів)
Регулярність	Податок - сплата податку є постійним економічним явищем відповідно до наявності об'єкта оподаткування і відбувається відповідно до визначених на законодавчому рівні умов та термінів	-
	Збір – справляється у разі ініціювання зацікавленою особою процедури отримання спеціальної вигоди або вчинення публічними органами юридично значущих дій	Імпортери обладнання і (або) матеріальних носіїв сплачують відрахування акредитованій організації колективного управління у відповідній сфері протягом 30 календарних днів з дня митного оформлення обладнання і (або) матеріальних носіїв із застосуванням яких можливо здійснити репрографічне відтворення творів або приватне копіювання.
Оплатність	Податок - індивідуальна безоплатність – сплата податку не означає зобов'язання держави у наданні платнику послуг, еквівалентних платежу	-
	Збір – оплата збору кореспондується із обов'язком державних органів, органів місцевого самоврядування, інших уповноважених органів та осіб надати платнику спеціальну вигоду, у тому числі вчинити юридично значиму дію.	Безперешкодне ведення господарської діяльності імпортерами обладнання і (або) матеріальних носіїв із застосуванням яких можливо здійснити репрографічне відтворення творів або приватне копіювання.

Співставивши дані, наведені в таблиці, приходимо до висновку, що винагорода за репрографію та приватне копіювання містить у собі ознаки податкових платежів – зборів за багатьма пунктами, включаючи визначення мети збирання, обов'язковості, правової визначеності тощо. Позиція наділення ознаками податкових платежів винагорода за репрографію та приватне копіювання має місце і в зарубіжній практиці. Зокрема, Вищий суд Австралії у справі *Australian Tape Manufacturers Association Ltd v Commonwealth (Blank Tapes Levy case)* [9] постановив: «роялті», що стягується з постачальників бланків, є податком, і цей висновок означає, що через недотримання пункту 55 Конституції частина VC Закону про авторське право 1968 є недійсною».

Іншим напрямом, що підлягає дослідженню, є становище імпортерів обладнання і (або) матеріальних носіїв та правова природа їх майна.

За визначенням Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» [10] імпортер – суб'єкт господарсько-правових відносин, що декларує надходження на митну територію країни імпорту товару (товарів).

У свою чергу, в ст. 55 Господарського кодексу України [11] визначається суб'єкт господарювання з акцентом на особливість його діяльності – реалізація господарської компетенції (сукупність господарських прав та обов'язків), наявність відокремленого майна та відповідальності за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом – самостійною, ініціативною, систематичною, на власний ризик господарською діяльністю, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку (ст. 42 Господарського кодексу України). При цьому, серед загальних принципів господарювання є принцип заборони незаконного втручання органів державної влади та

органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Імпортери як суб'єкти господарювання, здійснюючи свою господарську діяльність та отримуючи прибуток, мають право на захист своєї власності від надмірного чи незаконного втручання будь-кого, в тому числі держави.

Такої позиції дотримується і Європейський суд з прав людини, розглядаючи справи щодо порушення статті 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод – Захист власності [12] «Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

Авторами Посібника за статтею 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод детально проаналізована судова практика за даним напрямом та дозволяє чітко окреслити позицію Європейського суду з прав людини щодо меж втручання в реалізацію права власності [13]: будь-яке втручання державного органу у право вільно володіти своїм майном може бути виправданим лише тоді, якщо воно відповідає законним публічним (та загальним) інтересам (*Belane Nagy v. Hungary* [ВП], п. 113).

Перелік цілей, втручання у які може бути підставою для того, щоб потрапити до сфери суспільного інтересу, є великим і може включати сукупність нових, які підпадають під міркування державної політики за умови різних фактичних обставин. Зокрема, рішення про прийняття законів про експропріацію майна (*Former King of Greece and Others v. Greece* [ВП], § 87; *Vistins and Perepjolkins v. Latvia* [ВП], § 106) або соціально-страхових пільг зазвичай передбачає розгляд політичних, економічних та соціальних питань. Суд поважатиме думку законодавчого

органу стосовно тлумачення поняття «суспільний інтерес», якщо така думка не є явно необґрунтованою (Belane Nagy v. Hungary [ВП], § 113).

Оподаткування в принципі є втручанням у право, гарантоване першим абзацом статті 1 Протоколу № 1, оскільки воно позбавляє відповідну особу майна, а саме суми грошей, яка має бути сплачена (Burden v. the United Kingdom [ВП], § 59; Spacek, s.r.o., v. the Czech Republic, § 39). 284. Втручання для цілей оподаткування, як правило, виправдовується згідно з другим пунктом цієї статті, який чітко передбачає виняток щодо сплати податків або інших внесків (Gasus Dosier – und Fordertechnik GmbH v. the Netherlands, § 59). 285. Проте це питання підпадає під сферу компетенції Суду, оскільки правильне застосування статті 1 Протоколу № 1 підлягає його нагляду (Orion-Breclav, S.R.O. v. the Czech Republic (ухв.)). Фінансова відповідальність, що виникає внаслідок підвищення податків, може негативно вплинути на гарантію власності, якщо вона створює надмірне навантаження на зацікавлену особу або істотно впливає на її фінансове становище (Ferretti v. Italy, рішення Комісії; Wasa Liv Omsesidigt, Forsakringsbolaget Valands Pensionsstiftelse and a group of approximately 15,000 individuals v. Sweden, рішення Комісії; Buffalo S.r.l. in liquidation v. Italy, § 32).

Системно аналізуючи логіку Європейського суду з прав людини та екстраполюючи висновки, що робив Суд на алгоритм стягнення коштів з імпортерів за приватне копіювання та репрографію, можна стверджувати, що імпортери обладнання і (або) матеріальних носіїв як суб'єкти господарювання зазнають втручання в свою господарську діяльність зі сторони держави через обов'язок сплатити певну суму коштів за об'єкти, які вони ніколи не використовують (об'єкти авторського права) та у сфері, в якій у них не виникають правовідносини (сфера авторського права).

Прив'язка національного законодавця до виникнення обов'язку у імпортера щодо ймовірного використання імпортованого обладнання для відтворення об'єкта авторського права є нікчемною, оскільки порушує «справедливий

баланс» між вимогами загального інтересу суспільства та умовами захисту основних прав людини, про що наголошував Європейський суд з прав людини у справах *Beyeler v. Italy* [ВП], п. 107; *Alisic and Others v. Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia, Slovenia and the Former Yugoslav Republic of Macedonia* [ВП], п. 108).

Відтак, вважати стягнення з імпортерів винагороди за приватне копіювання та репрографію, правомірним, та таким, що не порушує принципу правомірного втручання держави у право власності, можна лише у випадку визнання такого платежу податковим платежем (податком або збором).

Висновки. Таким чином, структурні характеристики винагороди за репрографію та приватне копіювання приводять до висновку, що правовий статус такої винагороди має змішаний характер. Винагорода за репрографію та приватне копіювання є квазіфіскальним платежем, у якому ознаки, що притаманні податкам і зборам, превалюють над ознаками компенсаційних виплат, що впливають із договірних відносин.

Література

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький Акт від 24 лип. 1971 р., змінений 2 жовт. 1979 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text
2. Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 лип. 1971 р., зміненого 2 жовт. 1979 р.): Закон України від 31 трав. 1995 р. № 189/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189/95-вр#Text>
3. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3792-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
4. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15 трав. 2018 р. № 2415-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
5. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред.

I.K. Bilodida. Київ: Наукова думка, 1970-1980. Т. 1. С. 412.

6. Про затвердження порядків та умов перерахування організаціями колективного управління коштів до державної установи, що виконує спеціальні функції щодо сприяння національно-культурному розвитку України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2021 р. № 1112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1112-2021-n#Text>

7. Берестова І.Е. Захист публічних інтересів учасників цивільних відносин: взаємозв'язок цивільного судочинства та конституційного провадження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02, 12.00.03. Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 40 с.

8. Постанова Верховного Суду від 13 лют. 2019 р. у справі № 233/4308/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79883398>

9. Australian Tape Manufacturers Association Ltd v Commonwealth (Blank Tapes Levy case). 1993. URL: <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/HCA/1993/10.html>

10. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22 груд. 1998 р. № 330-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#top>

11. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

12. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 лист. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text

13. Посібник за статтею 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (пер. укр.: О. Дроздов, В. Плотнікова, О. Дроздова, О. Вінський, Ю. Ісаєва). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/publikacii/Guide_Art_1_Protocol_1_UKR_-2019.pdf

References

1. Bernska konvencija pro ohoronu literaturnyh i hudozhnih tvoriv (Paryzkyj Akt vid 24 lyp. 1971 r., zminenyj 2 zhovt. 1979 r.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text

2. Pro pryjednannja Ukrainy do Bernskoi konvencii pro ohoronu literaturnyh i hudozhnih tvoriv (Paryzskogo akta vid 24 lyp. 1971 r., zminenogo 2 zhovt. 1979 r.): Zakon Ukrainy vid 31 trav. 1995 r. № 189/95-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189/95-vr#Text>

3. Pro avtorske pravo ta sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23 grud. 1993 r. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

4. Pro efektyvne upravlinnja majnovymy pravamy pravovlasnykiv u sferi avtorskogo prava i (abo) sumizhnyh prav: Zakon Ukrainy vid 15 trav. 2018 r. № 2415-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>

5. Slovyk ukrainskoi movy: v 11 tt. / AN URSR. Instytut movoznavstva; za red. I.K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka, 1970-1980. Т. 1. С. 412.

6. Pro zatverdzhennja porjadkiv ta umov pererahuvannja organizacijamy kolektyvnoho upravlinnja koshtiv do derzhavnoi ustanovy, shho vykonuje specialni funkcii shhodo spryannja nacionalno-kulturnomu rozvytku Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 zhovt. 2021 r. № 1112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1112-2021-n#Text>

7. Berestova I.E. Zahyst publichnyh interesiv uchasykiv cyvilnyh vidnosyn: vzajemozv'jazok cyvilnogo sudochynstva ta konstytucijnogo provadzhennja: avto-ref. dys. ... d-ra juryd. nauk: 12.00.02, 12.00.03. Nac. akad. vnutr. sprav. Kyiv, 2019. 40 s.

8. Postanova Verhovnogo Sudu vid 13 ljut. 2019 r. u spravi № 233/4308/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79883398>

9. Australian Tape Manufacturers Association Ltd v Commonwealth (Blank Tapes Levy case). 1993. URL: <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/HCA/1993/10.html>

10. Pro zahyst nacionalnogo tovarovyrobnyka vid dempingovogo importu: Zakon Ukrainy vid 22 grud. 1998 r. № 330-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#top>

11. Gospodarskyj kodeks Ukrainy vid 16 sich. 2003 r. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

12. Konvencija pro zahyst prav ljudyny ta osnovopolozhnyh svobod vid 4 lyst. 1950 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text

13. Posibnyk za statteju 1 Protokolu № 1 Konvencii pro zahyst prav ljudyny ta osnovopolozhnyh svobod (per. ukr.: O. Drozdov, V. Plotnikova, O. Drozdova, O. Vinskyj, Ju. Isajeva). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/publikacii/Guide_Art_1_Protocol_1_UKR_-2019.pdf

Nadiia Armash, Kateryna Chayka

LEGAL NATURE OF COLLECTION OF REWARDS FOR REPROGRAPHIC REPRODUCTION OF WORKS AND PRIVATE COPYING

State Enterprise «Information Judicial Systems» «Center for Forensic Science and Expert Research» of the State Judicial Administration
John McCain str., 40, 04042, Kyiv, Ukraine
National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mails: nadja@ukr.net, 5671411@stud.nau.edu.ua

*The aim of the article is to find out whether there is a collection fee for reprographic reproduction of works and private copying (reproduction at home and for personal purposes of works and performances recorded in phonograms, video grams, and audiovisual works) from manufacturers and (or) importers of equipment and material carriers, with the use of which it is possible to carry out such reproduction of works, signs of tax (collection) in the sense of the Tax Code of Ukraine. **Research methods:** during the writing of the article, methods of analysis and synthesis were used to determine the nature of the fee for private copying and reprography. **Results:** the study of the legal nature of private copying and reprography fees allows for effective business activities of entities that are manufacturers or suppliers of equipment that could potentially be used to reproduce or copy works. **Discussion:** problems with the presence of signs of tax/fee in the fee for private copying and reprography.*

Economic activity carried out to achieve economic and social results and for profit is entrepreneurship - independent, proactive, systematic, at their own risk economic activity carried out by economic entities (entrepreneurs) in order to achieve economic and social results and obtain profit (Article 42 of the Commercial Code of Ukraine). At the same time, among the general principles of management is the principle of prohibition of illegal interference of public authorities and local governments, their officials in economic relations. Importers, as economic entities, have the right to protect their property from excessive or illegal interference by anyone, including the state, in the course of their business and profit. This is the position of the European Court of Human Rights in cases of violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms - Protection of Property «Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law. However, the preceding provisions in no way restrict the right of the State to enact such laws as it deems necessary to control the use of property in the public interest or to ensure the payment of taxes or other charges or fines».

Thus, the structural characteristics of the remuneration for reprography and private copying lead to the conclusion that the legal status of such remuneration is mixed. Remuneration for reprography and private copying is a quasi-fiscal payment in which the characteristics of taxes and fees prevail over the characteristics of compensatory payments arising from contractual relations.

Key words: private copying; reprography; organization of collective management.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2022